

VAPZ – De meest gestelde vragen

Editie 2019

1	Is het werkelijk nodig een VAPZ te nemen?	2	11	Wat zijn mijn (para) fiscale voordelen van mijn bijdragen?	2
2	Mag ik wel toetreden tot het VAPZ?	2	12	Wanneer kan ik mijn VAPZ-kapitaal opstrijken?	2
3	Welk bedrag mag ik storten voor het VAPZ?	2	13	Hoe wordt mijn VAPZ op de einddatum uitbetaald?	3
4	Wanneer moet ik betalen?	2	14	Hoe wordt mijn kapitaal belast bij uitkering?	3
5	Ik ben pas gestart als zelfstandige in hoofdberoep. Kan ik een VAPZ nemen?	2	15	Ik heb voor de optie "lijfrente" gekozen. Hoe word ik erop belast?	3
6	Ik heb tegelijkertijd een activiteit als loontrekkende met een aanvullend pensioenplan en een zelfstandige activiteit. Mag ik dan nog toetreden tot het VAPZ?	2	16	Kan ik op mijn VAPZ een voorschot vragen of het in pand geven?	3
7	Wanneer is de "80%-grens" van toepassing?	2	17	Wat gebeurt er met mijn opgebouwde spaartegoed bij overlijden vóór mijn pensioen?	4
8	Is het VAPZ cumuleerbaar met andere pensioenverzekeringen?	2	18	Moet de begunstigde een verwantschapsgraad van eerste of tweede graad hebben?	4
9	Moet ik belastingen betalen op de VAPZ- bijdragen?	2	19	Ik heb reeds een VAPZ bij een sociale kas. Wat kan ik doen?	4
10	Hoe kan ik deze fiscale voordelen genieten?	2			

1 Is het werkelijk nodig een VAPZ te nemen?

U hebt als zelfstandige recht op een wettelijk rustpensioen. Maar weet u dat in België het gemiddelde rustpensioen van een alleenstaande zelfstandige slechts € 1.000 per maand is en voor een gezin € 1.350? Kunt u daarvan leven?

Het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen (VAPZ) zal uw wettelijk rustpensioen aanvullen en voorziet bij overlijden vóór uw pensioen een kapitaal voor uw gezin.

2 Mag ik wel toetreden tot het VAPZ?

Dit stelt geen probleem als u zelfstandige (met of zonder vennootschap) bent in hoofdberoep, uw medewerkende echtgenoot het maxi-statuuat (volledig sociaal en fiscaal statuut) heeft, of u zelfstandig helper in hoofdberoep bent.

Indien u zelfstandige bent in bijberoep (en geen sociale bijdragen betaalt zoals in hoofdberoep) of uw medewerkende echtgenoot gekozen heeft voor het mini-statuuat (alleen onderworpen aan de bepalingen inzake arbeidsongeschiktheid en invaliditeit), kunt u niet toetreden.

3 Welk bedrag mag ik storten voor het VAPZ?

U bepaalt zelf het bedrag van uw jaarlijkse, trimestriële of maandelijks bijdragen. Op jaarbasis is het bedrag minimaal € 600,00 en maximaal 8,17% van uw referentie-inkomsten¹ met een absoluut maximum van € 3.256,87.

U bepaalt zelf het bijdragepercentage en kan dit op elk ogenblik aanpassen. U zelf beslist bijdragen verder te zetten of te stoppen.

De bijdragen hangen ook af van uw inkomsten. Indien die stijgen zullen ook uw bijdragen stijgen alsook uw fiscaal voordeel.

4 Wanneer moet ik betalen?

Dit hangt af van de door u gekozen periodiciteit: jaarlijks, trimestrieel of maandelijks. In ieder geval uiterlijk vóór 31 december van elk jaar.

5 Ik ben pas gestart als zelfstandige in hoofdberoep.

Kan ik een VAPZ nemen?

Als nieuwe zelfstandige kan u natuurlijk aansluiten. Ofwel betaalt u uw sociale bijdragen op basis van een zo nauwkeurig mogelijke schatting van uw inkomsten, ofwel kiest u voor de forfaitaire wijze.

De startersbijdragen voor beginnende zelfstandigen in 2019 zijn voor de eerste drie jaar activiteit: € 1.131,33.

6 Ik heb tegelijkertijd een activiteit als loontrekkende met een aanvullend pensioenplan en een zelfstandige activiteit. Mag ik dan nog toetreden tot het VAPZ?

Geen probleem als u zelfstandige bent in hoofdberoep en u de "80%-regel" respecteert voor de totaliteit van uw extralegaal pensioen (VAPZ + pensioenplan werknemer).

7 Wanneer is de "80%-grens" van toepassing?

De "80%-regel" is niet van toepassing indien u alleen voor het VAPZ opteert.

Indien u als zelfstandige uw VAPZ aanvult met een Individuele Pensioentoezegging (IPT) of een Pensioenovereenkomst voor zelfstandigen zonder vennootschap (POZ), dient u de "80%-regel" te respecteren.

De som van uw wettelijk rustpensioen en de rentes uit andere types spaarverzekeringen van de 2e pijler (VAPZ, Bedrijfsleidersverzekering, IPT, POZ, Groepsverzekering, RIZIV) mag niet hoger zijn dan 80% van uw laatste normale bruto bezoldiging.

8 Is het VAPZ cumuleerbaar met andere pensioenverzekeringen?

Het VAPZ is perfect cumuleerbaar met:

- pensioensparen met een maximale premie van € 980² of 1.260² per persoon
- een pensioenverzekering op lange termijn met een maximale premie van € 2.350²
- een Individuele Pensioentoezegging³ beperkt tot de "80%-grens"
- een Pensioenovereenkomst voor Zelfstandigen⁴ beperkt tot de „80%-grens“.

9 Moet ik belastingen betalen op de VAPZ-bijdragen?

Er is geen premietaks van 4,40% of 2% van toepassing en dit in tegenstelling tot andere pensioenvormen zoals de Individuele of de Collectieve Pensioentoezegging en de levensverzekering (zonder Pensioensparen). Op de aanvullende verzekeringen bij arbeidsongeschiktheid is er wel 9,25% premietaks.

10 Hoe kan ik deze fiscale voordelen genieten?

U ontvangt jaarlijks een fiscaal attest waarop het totale bedrag van de betaalde bijdragen vermeld is. Uw sociale kas attesteert dat u uw sociale bijdragen heeft betaald. Beide documenten dienen om uw belastingaangifte in te vullen.

11 Wat zijn mijn (para) fiscale voordelen van mijn bijdragen?

Uw VAPZ-bijdragen zijn volledig aftrekbaar tegen de marginale aanslagvoet in de personenbelasting. Ze worden afgetrokken van uw hoogste belastingschijf. Dit kan een belastingbesparing van 50% opleveren. Daarbij komen nog de gemeentetaksen.

Bovendien zijn uw VAPZ-bijdragen beroepskosten en verminderen het referentie-inkomen waarop uw volgende sociale bijdragen worden berekend. Dit is een vermindering van de sociale bijdragen van 20,50% tot een nettoberoepsinkomen van € 59.795,61 en van 14,16% voor een nettoberoepsinkomen van € 59.795,61 tot € 88.119,80.

U kunt dus gemakkelijk tot 65% van uw bijdragen terugwinnen.

¹ Het referentie-inkomen dat als basis dient voor de berekening van de sociale bijdragen. Dit is het geherwaardeerd netto belastbaar beroepsinkomen van 3 jaar geleden (2016).

² Maximumbedrag voor 2019.

³ Pensioenvorm alleen toegankelijk voor zelfstandige bedrijfsleiders in vennootschap.

⁴ Pensioenvorm alleen toegankelijk voor zelfstandigen zonder vennootschap.

12 Wanneer kan ik mijn VAPZ-kapitaal opstrijken?

In principe bij (vervroegde) pensionering. Uw pensioenkapitaal mag volgens de wet nooit worden uitbetaald vóór de leeftijd van 60 jaar.

13 Hoe wordt mijn VAPZ op de einddatum uitbetaald?

Er zijn twee opties: ofwel in één keer in de vorm van een kapitaal, ofwel in de vorm van een lijfrente.

U ontvangt jaarlijks een duidelijk overzicht van de gespaarde bedragen en hun waarde op de einddatum.

14 Hoe wordt mijn kapitaal belast bij uitkering?

Uw eindkapitaal wordt belast onder het zeer gunstige systeem van de fictieve rente.

Maar hoe werkt dat concreet? Een voorbeeld ter illustratie.

U hebt op 65 jaar recht op een bruto kapitaal van 300.000 euro, samengesteld uit een basiskapitaal van 230.000 euro en een winstdeling van 70.000 euro en u bent actief gebleven tot 65 jaar.

Vooreerst is er de RIZIV-bijdrage van 3,55% en de solidariteitsbijdrage van 2% op beide componenten (op de winstdeling staat ter discussie).

	Kapitaal	Winstdeling
Bruto	€ 230.000	€ 70.000
RIZIV-bijdrage 3,55% en solidariteitsbijdrage 2%	€ - 12.765	€ - 3.885
Kapitaal op 65 jaar	€ 217.235	€ 66.115

Het netto winstdelingskapitaal van € 66.115 blijft verder onbelast. Indien u werkt tot 65 jaar, wordt slechts 80% van het kapitaal verminderd met de RIZIV-bijdrage, de solidariteitsbijdrage en de winstdeling omgezet in een fictieve rente. Dit kapitaal is in ons voorbeeld € 173.788.

Op 65 jaar is het belastbaar percentage van dit kapitaal 5%.

De fictieve rente bedraagt in dit geval € 8.689,40 (€ 173.788 x 5%). Deze rente moet gedurende 10 opeenvolgende jaren op uw belastingsaangifte worden vermeld⁵. Dit bedrag wordt aan een meestal lagere marginale aanslagvoet belast.

De omzettingscoëfficiënten schommelen tussen 3,5% en 5% naargelang van uw leeftijd bij ontvangst van het kapitaal:

Leeftijd	Belastbaar percentage van het kapitaal	Duurtijd van aangifte van de fictieve rente
60 jaar	3,5%	13 jaar
61-62 jaar	4%	13 jaar
63-64 jaar	4,5%	13 jaar
65 jaar en ouder	5%	10 jaar

Enkel het eerste jaar wordt een bedrijfsvoorheffing van 11,11% op de fictieve rente geheven.

Dit voorschot op de te betalen belasting voor het eerste jaar bedraagt € 965,39 (€ 8.689,40 x 11,11%). Praktisch gezien ontvangt u het eerste jaar na de uitkering een fiche 281.11 met het aan te geven bedrag alsook de periode van 10 of 13 jaar erop vermeld.

15 Ik heb voor de optie "lijfrente" gekozen. Hoe word ik erop belast?

Uw VAPZ zal jaarlijks onderworpen zijn aan twee types belastingen:

- als fictieve rente (raadpleeg vraag nr. 14)
- als lijfrente: uw rente (lijfrente) met afstand van kapitaal wordt belast.

Jaarlijks dient u 3% van het netto vestigingskapitaal van uw lijfrente aan te geven als roerend inkomen, waardoor het is onderworpen aan een belasting van 15% (vermeerderd met de gemeentetaksen) en dit tot op het ogenblik van uw overlijden.

In ons voorbeeld is dat in concrete cijfers:

- fictieve rente van € 8.689,40 gedurende 10 jaar aan de marginale aanslagvoet.
- 3% van het netto vestigingskapitaal van € 238.937,61 (80% van het basiskapitaal € 173.788
 - bedrijfsvoorheffing van € 965,39
 - + winstdeling van € 66.115) is € 7.168,13waarop 15% (+ gemeentetaksen) zal betaald worden, d.w.z. € 1.075 tot aan uw overlijden.

16 Kan ik op mijn VAPZ een voorschot vragen of het in pand geven?

Ja. Voor het verwerven, verbeteren, herstellen of verbouwen van een onroerend goed dat in de Europese Unie is gelegen en dat belastbare inkomsten opbrengt.

⁵ Of tot uw vroegtijdig overlijden.

17 Wat gebeurt er met mijn opgebouwde spaartegoed bij overlijden vóór mijn pensioen?

Mocht u overlijden, dan komt de waarde van uw opgebouwd spaartegoed automatisch toe aan de door u aangeduide begunstigten.

Het overgedragen overlijdenskapitaal wordt belast volgens het systeem van de fictieve rente, echter met andere omzettingscoëfficiënten die afhankelijk zijn van de leeftijd van de begunstigde op het ogenblik van uw overlijden.

Leeftijd van uw begunstigde	Belastbaar percentage van het kapitaal	Aangiftetermijn van de fictieve rente
40 jaar of jonger	1%	13 jaar
van 41 tot 45 jaar	1,5%	13 jaar
van 46 tot 50 jaar	2%	13 jaar
van 51 tot 55 jaar	2,5%	13 jaar
van 56 tot 58 jaar	3%	13 jaar
van 59 tot 60 jaar	3,5%	13 jaar
van 61 tot 62 jaar	4%	13 jaar
van 63 tot 64 jaar	4,5%	13 jaar
65 jaar of ouder	5%	10 jaar

18 Moet de begunstigde een verwantschapsgraad van eerste of tweede graad hebben?

De begunstigde bij overlijden is een persoon naar keuze.

19 Ik heb reeds een VAPZ bij een sociale kas. Wat kan ik doen?

U kunt steeds verzoeken uw opgebouwd spaarkapitaal inclusief de winstdeling over te brengen naar een verzekeringsmaatschappij van uw keuze. In principe kan dit kosteloos gebeuren. Indien het reglement het bepaalt, kan er een afkoopvergoeding worden gevraagd door uw vroegere instelling.

De nieuwe verzekeringsmaatschappij mag geen instapkosten op de overgedragen reserves vragen.